

Na temelju članka 41. točke 6. Statuta Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 23/16, 2/18, 23/18, 3/20, 3/21 i 11/21-pročišćeni tekst), Gradska skupština Grada Zagreba, na ____ sjednici, _____ 2022., donijela je

PROGRAM ZA MLADE GRADA ZAGREBA OD 2022. DO 2025. GODINE

UVOD

Program za mlade Grada Zagreba od 2022. do 2025. godine (u daljnjem tekstu: Program) strateški je dokument kojim Grad Zagreb odgovara na potrebe mladih u Zagrebu i planira daljnju kontinuiranu konstruktivnu komunikaciju o potrebama mladih u predviđenom razdoblju provedbe. Ovaj Program primjenjivat će se na sve mlade, bez ikakve diskriminacije.

Današnje društvene i političke okolnosti u Hrvatskoj ukazuju da je i nadalje zemlja suočena s nizom teškoća koje proizlaze iz tranzicije političkog i gospodarskog sustava i koje sa sobom nose različite i brojne rizike, osobito za mladu populaciju. Mladi međusobno dijele neke zajedničke karakteristike, među kojima je temeljna pripadnost određenoj dobnoj skupini. Ovdje je riječ o populaciji od 15. do 30. godine života, što znači da unutar skupine mladih egzistira nekoliko dobnih kohorti koje se međusobno razlikuju po sociodemografskim karakteristikama, vrijednostima, stavovima i aspiracijama, pa i formalnim pravima koja im društvo priznaje. Kao skupina nedovoljno su integrirani u društveni život jer se nalaze u prijelaznom razdoblju, kada više nisu zaštićeni kao djeca, a još ne uživaju sve mogućnosti i pogodnosti dostupne odraslima.

Mladi teže preuzimanju kontrole nad svojim životom, međutim u tom su procesu suočeni s raznim izazovima suvremenog društva, a proces postaje sve složeniji i dugotrajniji: s jedne se strane produljuje trajanje institucionalnog obrazovanja, dok s druge povećanje nezaposlenosti u nekom društvu primarno pogađa skupinu mladih. Mladima prijeto opasnost od marginalizacije na temelju mogućih izvora diskriminacije, a socioekonomska isključenost vodi ka isključenosti, iz društvenog i političkog života, što rezultira slabim povjerenjem mladih u institucije te njihovom slabim demokratskim angažmanom u zajednicama u kojima djeluju.

Imajući na umu izazove koji pogađaju skupinu mladih osobito je važno razvijati i implementirati adekvatno utemeljenje politike prema mladima. Pritom, važno je u njima prepoznati mlade kao socijalno heterogenu skupinu s različitim interesima i potrebama. Mladi se unutar sebe znatno razlikuju po socijalnom porijeklu, uvjetima obiteljske i šire društvene socijalizacije, obrazovnim postignućima, socioprofesionalnom statusu, stilovima života, životnim aspiracijama, političkim opredjeljenjima, obrascima ponašanja i slično. Lokalna politika treba integrirati interese i potrebe različitih podskupina mladih i svima podjednako osigurati dobre životne perspektive.

MLADI U GRADU ZAGREBU

Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine u Gradu Zagrebu bilo je 123 243 mladih u dobi između 15 i 29 godina. Prema Procjeni stanovništva Republike Hrvatske u 2019. godini, broj mladih u Gradu Zagrebu između 15 i 29 godina je 127 572, što u odnosu na ukupan broj stanovnika u Gradu Zagrebu iznosi 15.8% mladih. Osim što broji najviše osnovnih i srednjih škola u Republici Hrvatskoj, grad Zagreb je i najveći sveučilišni grad. Stoga je važno gledati na ovu lokalnu zajednicu kao mjesto susreta mladih, u kojem heterogenost ove skupine dolazi do svojeg punog izražaja.

Niz istraživanja u europskom prostoru, ali i na području Republike Hrvatske, ukazuju na razna područja u kojima mladi imaju otežan pristup svojim pravima. Prema istraživanju Gvozdanić i sur.¹ (2019) u kojem je sudjelovalo 1500 mladih, od kojih je 18% s područja grada Zagreba, niz je mjesta izazova i prepreka za mlade u suvremenom društvu. Jedno od važnih područja jest **područje obrazovanja** te Gvozdanić i sur. (2019) navode da iako je značajan udio mladih zadovoljan kvalitetom obrazovanja u Hrvatskoj, uglavnom se obrazovni sustav smatra nedovoljno prilagođenim potrebama tržišta rada, dok je svakodnevno pohađanje nastave u obrazovnim institucijama u prosjeku ocijenjeno stresnim i zahtjevnim. Pritom, kompetencije i iskustva stečena neformalnim obrazovanjem nisu prepoznata kao konkurentna na tržištu rada niti u ostalim aktivnostima u svakodnevnom životu. Socijalna struktura onih koji se obrazuju na tercijarnoj razini sugerira da su podzastupljeni **mladi deprivilegiranog socijalnog statusa** što ukazuje na potrebu za strukturnim reformama koje bi olakšale dostupnost, posebno tercijarnog obrazovanja, neovisno o socioekonomskom porijeklu mladih. Slične rezultate koji upućuju na to da određene skupine imaju otežan pristup svojim pravima, sugeriraju i Spajić-Vrkaš i Potočnik² (2017) koje navode kako mladi čiji roditelji imaju viši stupanj obrazovanja u pravilu završavaju gimnazije, a oni čiji roditelji imaju nezavršenu ili završenu osnovnu školu većinom upisuju trogodišnju ili četverogodišnju srednju strukovnu školu, najčešće bez mogućnosti daljnjeg obrazovanja te su stoga manje konkurenti na tržištu rada. Još jedna od skupina koje nepovoljna obrazovna situacija dovodi u rizik od socijalne isključenosti i siromaštva su mladi koji su preprano napustili obrazovanje, kao i oni koji su u riziku da napuste obrazovne procese zbog različitih obiteljskih i društvenih situacija. Visoka stopa **nezaposlenosti mladih** u Hrvatskoj predstavlja prepreku i izazov u njihovom svakodnevnom životu, posebice u prijelazu prema samostalnom životu. Mladi su sve češće uhvaćeni u krug prekarnih poslova isprekidanim razdobljima nezaposlenosti i ekonomske neaktivnosti tijekom kojih im se rijetko nude odgovarajući obrazovni

¹ Gvozdanić, A., Ilišin, V., Adamović, M., Potočnik, D., Baketa, N. i Kovačić, M. (2019). Istraživanje mladih u Hrvatskoj 2018./2019. Pregledano 10. siječnja 2022. na: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/kroatien/15291.pdf>

² Spajić-Vrkaš, V. i Potočnik, D. (2017). Mladi i obrazovanje pred izazovima globalne konkurentnosti. U: Ilišin, V. i Spajić-Vrkaš, V. (ur.) (2017). Generacija osujećenih: mladi u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća. Zagreb: IDIZ, str. 75-143.

sadržaji koji bi im pomogli u uspješnijem uključivanju u tržište rada (Potočnik i Spjić-Vrkaš³, 2017). Prema podacima Eurostata, u rujnu 2020. u Europskoj uniji bilo je nezaposleno 17.1% mladih, dok je taj postotak za Hrvatsku iznosio čak 23.6%. Podaci o registriranoj nezaposlenosti mladih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za siječanj 2021. ukazuju na to da je u gradu Zagrebu nezaposleno 5.466 mladih osoba (od 15-29 godina). Ukoliko taj podatak usporedimo s procjenom Hrvatskog zavoda za statistiku iz 2019. godine o broju mladih u gradu Zagrebu u istoj dobnoj skupini (15-29) koji iznosi 127.572 osoba, dolazimo do podatka da 4% mladih osoba u Zagrebu ne može pronaći posao, s tendencijom rasta u odnosu na 2020. godinu. No tu valja imati na umu da se radi o registriranoj nezaposlenosti (evidentiranoj u sustavu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje) te da prema podacima Ekonomskog Instituta, 43% privremeno zaposlenih u RH čine mladi do 29 godina (sezonski i privremeni poslovi putem autorskog ugovora, ugovora o djelu, neprijavljeni rad i sl.) zbog čega je taj postotak vjerojatno i viši. U 2019. godini gotovo polovica zaposlenih od 15 do 24 godine radila je putem ugovora o radu na određeno. Istraživanja u raznim zemljama Europske unije (Španjolska, Nizozemska, Italija, Švedska) pokazuju da ugovori na određeno mogu biti samo prijelazni period prema stalnom zaposlenju, ali i da radnici i radnice koji su već doživjeli veći broj uzastopnih ugovora na određeno s periodima nezaposlenosti između perioda zaposlenosti imaju veće šanse ostati u stalnim vrtlozima nesigurne zaposlenosti nego pronaći dugotrajan posao⁴. Problemi u zapošljavanju mladih dovode do otežanog osamostaljivanja ove dobne skupine. Prema podacima Eurostata prosječna **dob stambenog osamostaljivanja hrvatskih građana najviša je u EU**. Naime, prosječna dob osamostaljivanja za 2019. godinu bila je 31.8 godina, a podsjetimo da se u Hrvatskoj mlade osobe smatraju one u dobi između 15 do 30 godina. Razlozi za tako porazne brojke ne mogu biti samo sociološki, već svoj korijen imaju između ostaloga i u **nepovoljnoj stambenoj politici prema mladima**. Dodatan otežavajući faktor je subvencioniranje stambenih kredita, uvedeno u Hrvatskoj u 2017., koje je pridonijelo ukupnom povećanju cijena nekretnina te kupci koji kupuju prvu stambenu nekretninu, a na koje se subvencija odnosi, suočavaju se s neučinkovitom mjerom, koja je u velikoj mjeri neutralizirana inflacijom cijena. Nadalje, porast cijena stambenih nekretnina također znači da će osobe koje kupuju stambenu nekretninu, a koje se ne koriste subvencijom, plaćati više cijene, čime stambene nekretnine postaju nepristupačnije⁵.

Akutan problem u području mladih predstavlja nizak postotak mladih koji su zainteresirani za političku participaciju i koji aktivno sudjeluju u procesima donošenja odluka. S jedne strane, razlog za isto mogla bi biti niska razina pripremljenost **mladih za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom društvu** na što ukazuje niz provedenih istraživanja (Spajić-Vrkaš

³ Potočnik, D. i Spajić-Vrkaš, V. (2017). Mladi u Hrvatskoj: sudjelovanje na tržištu rada i prostorna mobilnost. U: Ilišin, V. i Spajić-Vrkaš, V. (ur.) (2017). Generacija osujećenih: mladi u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća. Zagreb: IDIZ, str. 143-185.

⁴ Pretraženo 24. ožujka 2022., na: <https://radpomjeri.eu/tko-radi-na-odredeno-u-hrvatskoj/>.

⁵ Pretraženo 24. ožujak 2022., na: https://www.hnb.hr/documents/20182/3596318/i-063_prosireni-sazetak.pdf/698d06fd-4670-754d-dbb6-241ee8283579

i sur.⁶, 2014; Pažur⁷, 2016; Kovačić i Horvat⁸, 2016). S druge strane, prema istraživanju Ilišin⁹ (2006) o sudjelovanju mladih u institucijama lokalne i regionalne vlasti, vidljivo je da u Hrvatskoj postoji značajna podzastupljenost mladih u tijelima formalnog političkog odlučivanja. S jedne strane, mladi (18–29 godina) čine oko 21% biračkog tijela u Republici Hrvatskoj, a s druge tek je 6.3% članova i članica lokalnih i regionalnih predstavničkih i izvršnih tijela mlađe od 29 godina. Uz navedeni problem podzastupljenosti, u istraživanju se navodi još nekoliko podproblema. Jedan od njih je slabija zastupljenost mladih u tijelima izvršne vlasti (županijska i gradska poglavarstva) u odnosu na predstavnička tijela (gradska vijeća, županijske skupštine). Naime, 84.6% svih mladih u lokalnim vlastima su članovi/članice predstavničkih tijela, a tek 15.4% izvršne vlasti. Ovo upućuje na zaključak da čak i kada su uključeni u rad tijela vlasti, mladi sudjeluju u onim institucijama koje imaju manje moći/utjecaja. Također, prisutna je slabija zastupljenost mladih ispod 25 godina starosti (tek 18.8% od svih mladih u lokalnim vlastima je mlađe od 25) kao i slabija zastupljenost mladih žena (27.3% od svih mladih u lokalnim vlastima čine žene).

Mladi su u svojem **slobodnom vremenu** primarno izloženi utjecaju medija i industrije zabave te su tako u društvu tretirani kao konzumenti komercijalnih proizvoda. Istovremeno javne institucije u kulturi ne pružaju dovoljno adekvatnih sadržaja koji su privlačni mladima i koji mogu pružiti alternativu konzumerističkoj kulturi (Gvozdanović i sur., 2019). **Kulturne i umjetničke aktivnosti** koje proizvode mladi i/ili koje su primarno namijenjene mladima nalaze se na margini šireg društvenog interesa, što ukazuje na važnost djelovanja u lokalnoj zajednici na stvaranju kulture namijenjene mladima, ali i na poticanje mladih da postanu aktivni stvaraoci kulture.

Još jedan akutan problem u području politike za mlade, koji je posebno došao do izražaja u razdoblju COVID-19 pandemije, jest **briga i skrb mladih o svom zdravlju** te njihov pristup zdravstvenim uslugama. Sve značajnije mjesto među zdravstvenim poteškoćama mladih danas zauzimaju poremećaji i bolesti povezane s određenim ponašanjima, navikama i stilovima življenja (prekomjerno konzumiranje alkohola, pušenje duhana, uživanje psihoaktivnih droga, rizično seksualno ponašanje i spolno prenosive bolesti, neadekvatna tjelesna aktivnost, kvaliteta prehrane, poremećaji uzimanja hrane i posljedice prometnih nesreća), te psihosocijalni problemi (samoubojstva i duševni poremećaji) (Bouillet¹⁰, 2017). Relativno veliki postotak mladih koji se ne bave nikakvim sportskim aktivnostima sugerira potrebu za njihovim animiranjem i uključivanjem u razne oblike fizičke rekreacije, osobito onih koji su završili formalno obrazovanje

⁶ Spajić-Vrkaš, V. (u suradnji s M. Rajković i I. Rukavinom) (2014). *Eksperimentalna provedba kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja: Istraživački izvještaj*. Zagreb: Mreža mladih Hrvatske.

⁷ Pažur, M. (2016). *Rekonstrukcija građanskog odgoja i obrazovanja: koncept, teorije i prakse*. Zagreb: Mreža mladih Hrvatske.

⁸ Kovačić, M. i Horvat, M. (2016). *Od podanika do građana: razvoj građanske kompetencije mladih*. Zagreb: IDIZ.

⁹ Ilišin, V. (2006). Aktivno sudjelovanje mladih u društvu: pretpostavke, problemi i potencijali.. Ilišin, V. (ur.). *Mladi između želja i mogućnosti: položaj, problemi i potrebe mladih Zagrebačke županije*. Zagreb: IDIZ, str. 235–276.

¹⁰ Bouillet, D. (2017). Zdravlje i rizična ponašanja suvremene generacije mladih. U: Ilišin, V. i Spajić-Vrkaš, V. (ur.) (2017). *Generacija osujećenih: mladi u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća*. Zagreb: IDIZ, str. 319-347.

i više nemaju osiguranu infrastrukturu za bavljenje tjelesnim aktivnostima (Gvozdanović i sur., 2019).

Pandemija COVID-19, ali i potresi u Zagrebu i Sisačko-moslavačkoj županiji koji su obilježili 2020. godinu, stavili su velik teret na mentalno zdravlje cijele nacije, pa tako i djece i mladih. Istraživanja utjecaja pandemije i potresa na djecu u Hrvatskoj ukazuju na povezanost tih stresnih/traumatskih događaja sa jačanjem simptoma anksioznosti, depresije i posttraumatskog stresa (Buljan Flander i sur.¹¹, 2021). Prema četvrtom izdanju Dijagnostičkog i statističkog priručnika za duševne poremećaje (DSM-IV, 1996¹²) traumatski događaji koji su neposredno doživljeni uključuju vojnu borbu, nasilje, otmicu, teroristički napad, mučenje, zatočeništvo, prirodne katastrofe, teške automobilske nesreće, dijagnosticiranu za život opasnu bolest. Kod djece, prema DSM-IV, u spolne traumatske događaje, uključuju se i razvojno neodgovarajuća spolna iskustva bez ozljeđivanja ili nasilja. Osim neposredne izloženosti, traumatski događaji uključuju i svjedočenje tragičnim okolnostima i zbivanjima: promatranje teškog ranjavanja ili nasilnu smrt druge osobe zbog nasilnog napada, nesreće, rata, katastrofe ili pogled na leševe ili dijelove tijela. Također, to su i događaji koje su preživjele bliske osobe, a zahvaljujući kojima pojedinac saznaje o nasilju, teškoj nesreći, teškoj ozljedi člana obitelji, bliskog prijatelja ili teškoj bolesti vlastitog djeteta. Programom za mlade važno je prepoznati kako su ovim traumatskim događajima, u današnja vremena, mladi često izloženi. Uzimajući u obzir da većina psihičkih poremećaja započne u mlađoj dobi, a do traženja i dobivanja pomoći prođe u prosjeku nekoliko godina, problematika nedovoljno ranog zbrinjavanja psihičkih simptoma ostavlja velike posljedice na pojedince koji se s tim tegobama susreću, ali i na njihove bližnje te društvo u cjelini, zbog čega stručnjaci naglašavaju važnost brige i pružanja usluga za mentalno zdravlje mladih kao prioritet u kontekstu cijelog zdravstvenog sustava (Malla i sur.¹³, 2013). Također, nedovoljno rano prepoznavanje psihičkih poremećaja sa sobom nosi i veće troškove liječenja na razini društva (Bloom i sur.¹⁴, 2012) te su oni glavni uzrok ukupnih troškova zbog bolesti kod mladih ljudi (Ključević i sur.¹⁵, 2016). Prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (SZO,

¹¹ Buljan Flander, G., Redžepi, G., Brezinščak, T., Selak Bagarić, E., Lane, J. E., Mikloušić, I., ... & Sachser, C. (2021). Research Paper When Home is No Longer a Safe Place—Symptoms of Anxiety, Depression and Post-Traumatic Stress in Children Exposed to Earthquakes in Zagreb During the COVID-19 Pandemic. *Depression and Post-Traumatic Stress in Children Exposed to Earthquakes in Zagreb During the COVID-19 Pandemic*.

¹² Američka psihijatrijska udruga (1996). *Dijagnostički i statistički priručnik za duševne poremećaje, DSM IV*. Jastrebarsko: Naklada Slap

¹³ Malla, A., Shah, J., Iyer, S., Boksa, P., Joobar, R., Andersson, N., ... i Fuhrer, R. (2018). Youth mental health should be a top priority for health care in Canada. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 63(4), 216-222.

¹⁴ Bloom, D. E., Cafiero, E., Jané-Llopis, E., Abrahams-Gessel, S., Bloom, L. R., Fathima, S., ... i Weiss, J. (2012). The global economic burden of noncommunicable diseases (No. 8712). *Program on the Global Demography of Aging*.

¹⁵ Ključević, Ž. i sur. (2016). *Zaštita mentalnog zdravlja djece i mladih: uloga javnozdravstvenih projekata*. Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije. Služba za mentalno zdravlje.

2001¹⁶;2012¹⁷), u brizi za zdravlje mladih bilo bi poželjno voditi računa da su usluge prilagođene potrebama mladih, kao i oblikovane na način koji mladima olakšava traženje pomoći - od povjerljivosti i privatnosti kod pružanja usluga, do prilagodbe prostora i pristupa osoblja koje će mladima omogućiti da se osjećaju ugodno. Potrebno je osigurati preventivne i tretmanske zdravstvene usluge prilagođene dobi i životnim okolnostima mlade osobe. Također prema preporukama, ideja je da mladi dobiju osjećaj neformalne, umjesto kliničke institucije, te da se nudi tzv. „drop-in” servis za određene usluge, gdje korisnici mogu doći i nenajavljeno. Dakle, bilo bi idealno ponuditi mladima centre koji objedinjuje razne usluge; od informiranja o različitim temama, područjima i bolestima, psihosocijalne podrške u različitim situacijama, savjetovanja i brige o mentalnom zdravlju, do pristupa nekim inače teže dostupnim zdravstvenim uslugama i to po mogućnosti besplatno i bez liječničke uputnice.

Za potrebe Savjeta mladih Grada Zagreba, Promocija plus d.o.o. provela je tijekom rujna 2019. godine empirijsko istraživanje metodom usmene ankete na uzorku od 600 osoba u dobi između 15 i 30 godina starosti u Gradu Zagrebu¹⁸. Istraživanje je pokazalo relativnu nezainteresiranost i neinformiranost mladih o radu gradske uprave te o odabranim ustanovama, programima, mjerama i politikama za mlade. Po mišljenju najvećeg broja ispitanih, njih 75% smatra da je glavni problem mladih Grada Zagreba nezaposlenost. Istraživanjem je također utvrđena visoka neinformiranost mladih o načinima volontiranja i volonterskim aktivnostima u Gradu Zagrebu. Zanimljivim se ističe i podatak da niti jedna osoba uključena u ovo istraživanje nije istaknula da izbore za Europski parlament smatra važnima. Također, mladi relativno rijetko posjećuju kazališta, a još rjeđe muzeje. Obzirom na učestalost posjećivanja gradskih kulturnih ustanova u slučaju postojanja kulturne iskaznice za mlade koja bi omogućila znatno jeftinije ili besplatno korištenje svih usluga u gradskim kulturnim ustanovama, za gotovo polovicu ispitanih, njih 49%, navedena inicijativa bila bi ponešto (31%), vrlo (22%) ili značajno (27%) utjecajna. Ispitanici sebe u velikoj mjeri ocjenjuju kao ekološki osviještene osobe te također u velikom broju smatraju kako u Zagrebu postoji potreba za jačim mjerama zaštite okoliša. Obzirom na ocjenu biciklističke infrastrukture u Gradu Zagrebu (prometnice, signalizacija, parkirališta, spremišta) više od polovice ispitanih, njih 56%, biciklističku infrastrukturu u čitavom Gradu Zagrebu ocjenjuje jako lošom (20%) ili slabom (36%), dok je 41% ispitanih ocjenjuje dobrom, vrlo dobrom ili odličnom. Obzirom na poteškoće odnosno nedostatke na koje ispitanici nailaze prilikom vožnje biciklom, najveći udio ispitanih, njih 63%, navodi nedostatke biciklističke staze/trake. Više od

¹⁶ Svjetska zdravstvena organizacija (2001). Global consultation on adolescent friendly health services: a consensus statement. Geneva: Svjetska zdravstvena organizacija. Preuzeto 15.1.2022. s

https://www.who.int/maternal_child_adolescent/documents/pdfs/who_fch_cah_02.18.pdf?ua=1

¹⁷ Svjetska zdravstvena organizacija (2012). Making health services adolescent friendly: developing national quality standards for adolescent friendly health services. Geneva: Svjetska zdravstvena organizacija. Preuzeto 15.1.2022. s https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/75217/9789241503594_eng.pdf;jsessionid=1D3ABA963F931FB554B2EA36D54E2042?sequence=1

¹⁸ Izvještaj provedene analize dostupno na:

https://www.zagreb.hr/userdocsimages/arhiva/odgoj_obrazovanje_spot/sport%20i%20mladi/Istrazivacki%20izvještaj%20Mladi%20Grada%20Zagreba%20rujan%202019.pdf

polovice ispitanih također je navelo neoznačene ili slabo označene biciklističke staze/trake (56%) te nekvalitetno asfaltirane i uređene biciklističke staze/trake (53%) kao problem. Obzirom na povećanje javne mreže biciklističkih staza, 80% ispitanih smatra kako bi povećanje javnih mreža za bicikle bilo uglavnom (28%) ili u potpunosti korisno (52%). Obzirom na iskustvo svjedočenja vršnjačkom nasilju, 68% ispitanih izjavilo je kako je svjedočilo nasilju među vršnjacima te se 50% ispitanih uglavnom (21%) ili u potpunosti (29%) slaže s izjavom po kojoj je nasilje među mladim vršnjacima veliki problem u Gradu Zagrebu.

Na temelju prepoznatih lokalnih potreba mladih opći cilj novog Lokalnog programa za mlade je unapređenje ukupnih aktivnosti tijela lokalne uprave i javnih ustanova koje svojim djelokrugom i nadležnostima pridonose rješavanju potreba mladih te pridonose podizanju kvalitete njihova života. Posebni ciljevi zacrtani su u svakom pojedinom području koji se žele ostvariti kroz predložene mjere i aktivnosti.

PROCES IZRADE PROGRAMA

Za izradu Programa imenovano je Povjerenstvo za izradu i praćenje provedbe Programa za mlade Grada Zagreba od 2022. do 2025. godine¹⁹ (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo), koje se sastoji od stručnjakinja i stručnjaka u raznim područjima relevantnim za mlade.

Načela, opći i specifični ciljevi Programa usklađeni su sa suvremenim globalnim i europskim trendovima u području mladih. Ključni dokumenti koji su korišteni u izradi Programa su:

- Rezolucija o novoj Strategiji EU-a za mlade za razdoblje 2019. – 2027.;
- smjernice i prijedlozi za provedbu Europske agende za rad s mladima propisanim Završnom deklaracijom o radu s mladima „Putokazi za budućnost“;
- Strategija EU-a za mlade za razdoblje 2019. – 2027.; te
- Europska povelja o radu s mladima na lokalnoj razini.

Prilikom izrade Programa proveden je proces konzultacija s ključnim dionicima čiji je cilj bio odabrati od niza relevantnih općih i specifičnih, one najvažnije za provedbeno razdoblje Programa.

U okviru konzultacija sa stručnjacima i stručnjakinjama izrađen je *online* upitnik kojim su se nastojala sakupiti mišljenja istih o predloženim ciljevima i mjerama Programa. U ovom tipu konzultacija sudjelovale su 72 osobe različitih profila: predstavnice udruga²⁰, kulturnih, obrazovnih i umjetničkih centara, ravnateljice osnovnih škola, ravnateljice srednjih strukovnih škola, studentice, učenice strukovnih škola, mladi s invaliditetom, istraživačice u području rada s mladima, radnice s mladima, mladi aktivni u zagrebačkoj umjetničkoj sceni, stručne suradnice koje rade s mladima, voditeljice projekata za mlade, predstavnice klubova mladih, koordinatorice volontera, voditeljice edukacija za mlade te mladi raznih profila. Prema rezultatima konzultacija mjere, na kojima je u područja grada Zagreba po pitanju kvalitete života mladih potrebno raditi što prije, su: osigurati da marginalizirani mladi ljudi imaju jednaki pristup formalnim i neformalnim obrazovnim prilikama, imajući u vidu sve oblike inkluzije (82.5% sudionica istraživanja smatra da se na ovom treba raditi što prije), osigurati ravnomjerno provođenje preventivnih, edukativnih, socijalizacijskih i tretmanskih programa kojima se pruža podrška svim mladima, a osobito onima u riziku (72.9 % sudionica istraživanja smatra da se na ovom treba raditi što prije), te osigurati ujednačavanje životnih šansi i reduciranje rizika od socijalne isključenosti, diskriminacije i preranog prekida školovanja za mlade koji žive u osobito teškim prilikama, mlade s invaliditetom i one koji su na drugi način u nepovoljnijem položaju (71.4% sudionica istraživanja smatra da se na ovom treba raditi što prije). Osim toga, važnim su prepoznali i ojačavanje socijalnih mreža potpore kroz osiguranje prava na plaću dostatnu za dostojanstven život, pravedne uvjete rada i pristup zdravstvenoj zaštiti za sve, osnaživanje mladih ljudi kako bi postali kritični i odgovorni

¹⁹ Zaključak o osnivanju i imenovanju Povjerenstva:

http://web.zagreb.hr/sjednice/2021/sjednice_2021.nsf/Web_Frameset?OpenFrameSet&Frame=donji&Src=%2Fsjednice%2F2021%2Fsjednice_2021.nsf%2FDokument_opci_sjednica_noatt_web%3FOpenForm%26ParentUNID%3D32B1050BB6F26BAD125877C003F26B1%26AutoFramed

²⁰ Izrazi koji se koriste u ovom Programu, a imaju rodno značenje, koriste se jednako za oba spola.

korisnici i proizvođači informacija te osigurati prava mladih s problemima mentalnog zdravlja na rad i učenje, tijekom i nakon bolesti, kako bi, bez obzira na poteškoće, mogli ispunjavati svoje ambicije. Osim mjera, stručnjaci i stručnjakinje su unutar raznih područja relevantnih za mlade (obrazovanje i profesionalno usavršavanje, zapošljavanje i poduzetništvo, socijalna zaštita i uključivanje, zdravlje i zdravstvena zaštita mladih, kultura i mladi, aktivno sudjelovanje mladih u društvu te slobodno vrijeme mladih) vrednovali i važnost pojedinih skupina aktivnosti za to područje. Dobivene podatke je Povjerenstvo uzelo u obzir prilikom izrade Programa.

Konzultacije s mladima su provedene putem fokus grupa. U 5 fokus grupa sudjelovalo je ukupno 28 mladih osoba. Mladi su bili raspoređeni u fokus grupe koje su se bavile pitanjima važnim za mlade u određenom području: obrazovanje i profesionalno usavršavanje, zapošljavanje i poduzetništvo, socijalna zaštita i uključivanje, zdravlje i zdravstvena zaštita mladih, kultura i mladi, te aktivno sudjelovanje mladih u društvu te slobodno vrijeme mladih. Neki od ključnih problema koje su mladi prepoznali su nedostatak kvalitetne prakse vezane uz srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje (s posebnim naglaskom na strukovno obrazovanje), nepovezanost obrazovanja sa tržištem rada, netransparentnost natječaja u znanosti za zapošljavanje mladih osoba, neusklađenost zdravstvenih i socijalnih usluga s mladim osobama s invaliditetom koje studiraju ili rade (fizioterapeut dolazi prema vlastitom programu koji nije ranije najavljen korisniku, odnosno, ne postoji fiksno vrijeme i sl.), nedostatak socijalnih usluga za mlade osobe s invaliditetom, nepristupačne javne ustanove i zdravstvene ustanove za osobe s invaliditetom te neodržavanje postojećih infrastruktura, neupućenost mladih u važnost preventivnog djelovanja u području zdravstva, nepostojanje primarne zdravstvene zaštite za mlade studente i studentice (obiteljska liječnica, ginekologinja, stomatologinja), otežano osamostaljivanje mladih po pitanju stanovanja, manjak informiranosti mladih o projektima koji se nude u zajednici, neinformiranost mladih srednjoškolaca o životno važnim stvarima: financijska pismenost, spolni odgoj, nedostatak mjesta gdje se mladi mogu družiti ili jednostavno raditi na nekim zajedničkim idejama, nedovoljno prostora gdje se mladi mogu baviti sportskim aktivnostima, manjak motiviranosti mladih za sudjelovanje u procesima odlučivanja na svim razinama, nedostatak prostora za stvaranje, razmjenu ideja i prikazivanje svojeg rada javnosti u području kulture mladih. Uz niz zanimljivih prijedloga mladih o onome što bi im pomoglo da se nose sa svim navedenim izazovima, nužno je spomenuti nekoliko njih koji su bili dio rasprava u više fokus grupa: (1) rješavanje pitanja mjesta u kojem mladi mogu boraviti i provoditi svoje slobodno vrijeme, a posljedično komunicirati i stvarati ideje u području zapošljavanja, poduzetništva, kulture i profesionalnog usavršavanja; (2) osnaživanje sustava učeničke i studentske prakse uz pomoć gradskih institucija; (3) poticanje i stvaranje prilika za izmjenu iskustava i znanja mladih o različitim njima važnim procesima (europske mobilnosti, osnivanje Start-up-ova i slično); te (4) unapređenje sustava socijalne podrške i zdravstvene zaštite svim mladima, a posebice mladima iz marginaliziranih skupina.

NAČELA I USMJERENJE PROGRAMA

Čitav Program, mjere i skupine aktivnosti, pronalaze temelj u ključnim načelima pristupu mladima i izradi politika za mlade. Prvenstveno, na mlade se gleda kao na heterogenu skupinu, različitog podrijetla, interesa i ideja. Stoga ključno načelo je **ravnopravnost i nediskriminacija**; odnosno ne dovođenje mladih u marginaliziran položaj u odnosu na njihovo etničko podrijetlo, spol, spolnu orijentaciju, invaliditet, vjeru, uvjerenje ili političko mišljenje. Nadalje, mladi su skupina koja je često isključena iz različitih procesa donošenja odluka, što zbog niske razine razvoja kompetencije aktivnog građanstva općenito, što zbog njihove specifičnosti u odnosu na dob koja potom povlači često i manjak iskustva. Iz tog razloga, važno načelo ovog Programa je načelo **uključenosti** mladih u sve one procese, odluke i situacije koje se odnose na njih same, posebice u procese donošenja, provedbe i evaluacije politika. S obzirom da je rad s mladima proces učenja, ne samo za mlade nego i za cijelo društvo, važnim je integrirati u Program **načelo sudjelovanja** mladih na način da se oko njih i za njih konstruira prostor i okruženje u kojem mladi mogu dobiti priliku pokazati vlastita znanja, vještine i iskustva, ali i dobiti poticaj i potporu za daljnje razvijanje koji su im potrebni da bi dosegli puni potencijal kao pojedinci i građani svih zajednica u kojima djeluju, od lokalne, preko nacionalne do europske i globalne. Naposljetku, s obzirom na brze i česte promjene koje se događaju u društvu, važno je da se prilikom razvoja politika za mlade vodi načelom **temelja zasnovanih na dokazima**. U potrazi za jasnim i mjerljivim pokazateljima potrebno je provoditi kontinuirano istraživanje, razvoj znanja i njegovati kontakte s mladima i organizacijama mladih. Svi ovi procesi trebaju voditi ka uzajamnom učenju i širenju relevantnih i provjerenih informacija koje posljedično dovode do unapređenja politika za mlade.

Čitav Program želi doprinijeti stvaranju lokalne zajednice koja će facilitirati unapređenju kvalitete života mladih. Njime se želi poticati mlade da ostvare samostalnost, posebice one koji se nalaze u riziku od socijalne isključenosti; pružati potporu mladima da postanu aktivne i odgovorne građanke i građani zajednica u kojima djeluju; osnažiti, uključiti i pružati im podršku da budu sukonstruktori politika za mlade; te odgovoriti na goruće probleme u društvu, koji se prelamaju i na ovoj skupini. Program želi doprinijeti stvaranju kvalitetnijeg odgojno-obrazovnog sustava, koji je povezan sa svakodnevnim životnim izazovima mladih osoba, koji se potom kao kompetentni i pripremljeni obrazovani mladi uključuju u tržište rada gdje su im osigurani pravedni uvjeti rada te plaća dostatna za dostojanstven život. Program teži kvalitetnim uslugama socijalne zaštite, pristupu zdravstvenoj zaštiti za sve mlade te osiguranju ujednačenih životnih šansi i reduciranju rizika od socijalne isključenosti i diskriminacije za sve mlade, a posebice za one koji se nalaze u nepovoljnom položaju. Naposljetku, Program prepoznaje mlade kao kompetentne i neizostavne sudionike društva te želi doprinijeti povećanju njihove uključenosti u sve procese koji se odvijaju u lokalnoj zajednici, s posebnim naglaskom na unapređenju njihova sudjelovanja u procesima donošenja odluka, u procesima aktivnog djelovanja i volontiranja u zajednici te u procesima stvaranja i sudjelovanja u kulturi grada.

Ključno za ostvarivanje svih mjera Programa jest kvalitetna provedba odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo u osnovnim i srednjim školama, ali i u različitim tipovima profesionalnih usavršavanja odraslih koji se susreću i rade s mladima. Pritom, ovaj tip obrazovanja treba težiti istovremenom stjecanju znanja i razumijevanja, razvoju vještina i sposobnosti, te razvoju stavova i vrijednosti važnih za stvaranje aktivnih i odgovornih građana i građanki svjesnih svojih prava i odgovornosti u društvu u kojem djeluju. Odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo treba kod mladih unaprijediti kompetencije u području ljudskih prava i demokratskih sloboda, u području političkog obrazovanja, u području interkulturalne, društvene i socijalne kompetencije, treba doprinijeti razvoju financijske pismenosti i upoznavanje s temeljnim pravima i odgovornostima na tržištu rada te poticati razvoj ekološke svijesti.

Također, nužno je da lokalna zajednica nastavi u svojim lokalnim politikama prepoznavati mlade kao relevantnu skupinu ka kojoj usmjerava provoditelje lokalnih projekata (organizacije civilnog društva, sindikate i slično) koji zajedno s izravnim politikama i aktivnostima Grada Zagreba posljedično dovode do unapređenja položaja mladih u Zagrebu te odgovaraju na izravne probleme ove heterogene skupine. Naposljetku, mladi i dalje trebaju biti jedna od skupina kojoj se pruži financijska podrška putem sustava stipendiranja, kako bi im se poboljšao pristup njihovim pravima, ali i olakšao prelazak u sferu odraslih.

CILJEVI I MJERE PROGRAMA

Program sadrži popis ciljeva u obliku pojedinih područja koja su prepoznata kao važna za mlade: obrazovanje i stručno usavršavanje, zapošljavanje i poduzetništvo, socijalna zaštita i uključivanje, zdravlje i zdravstvena zaštita, aktivno sudjelovanje mladih u društvu, kultura te slobodno vrijeme mladih. Svaki cilj sadrži nekoliko mjera, a svaka mjera sadrži skupine aktivnosti. Ciljevi i mjere ukazuju na smjer djelovanja Grada Zagreba u području lokalne politike za mlade.

CILJ 1: UNAPRIJEDITI PODRUČJE OBRAZOVANJA I PROFESIONALNOG USAVRŠAVANJA MLADIH

Mjera 1: Povećati broj prilika za obrazovanje o Europi i Europskoj uniji u formalnom i neformalnom okruženju

- I. Uvesti i povećati dostupnost informacija o Europi i EU u formalnom i neformalnom okruženju
- II. Omogućiti bolju razmjenu iskustava unutar EU vezano uz obrazovanje i usavršavanje u profesionalnom zanimanju

Mjera 2: Doprinijeti unapređenju kompetencija mladih važnih za suvremeno demokratsko društvo, a koje se ne razvijaju u okviru formalnog obrazovnog sustava

- I. Provoditi kontinuiranu edukaciju, temeljenu na dokazima dobivenim istraživanjima, mladih o rodnoj ravnopravnosti, seksualnom obrazovanju s posebnim naglaskom na spolnom i reproduktivnom zdravlju
- II. Osigurati kontinuiranu edukaciju, temeljenu na dokazima dobivenim istraživanjima, mladih o medijskoj, financijskoj pismenosti i održivom razvoju, s posebnim naglaskom na vještinama mladih potrebnih za zelenu tranziciju

Mjera 3: Osigurati da svi mladi ljudi imaju jednaki pristup formalnim i neformalnim obrazovnim prilikama, imajući u vidu sve oblike inkluzije

- I. Osnažiti kompetencije osoba koje rade u sustavu odgoja i obrazovanja za rad s marginaliziranim mladim ljudima i onima koji su doživjeli traumatska iskustva
- II. Osiguravati besplatan prijevoz do mjesta obrazovanja mladima nižeg socioekonomskog statusa
- III. Osigurati kvalitetan i povoljan sustav javnog prijevoza za pristup odgojno-obrazovnim ustanovama mladima u suburbanim područjima

- IV. Poticati projekte za mlade koji nisu zaposleni, niti su uključeni u obrazovni proces ili u stručno usavršavanje (NEET) te mlade koje su prerano prekinuli obrazovanje ili su u riziku od preranog prekida školovanja
- V. Doprinijeti razvoju neformalnog obrazovanja te omogućiti mladima relevantne informacije o neformalnim obrazovnim programima koje nude razne institucije, udruge i drugi subjekti na području grada Zagreba
- VI. Doprinijeti unapređenju sustava obrazovanja i osposobljavanja mladih iz strukovnih i obrtničkih škola

CILJ 2: UNAPRIJEDITI PODRUČJE ZAPOSŁJAVANJA I PODUZETNIŠTVA MLADIH

Mjera 4: Ojačati mreže potpore kroz osiguranje prava na plaću dostatnu za dostojanstven život, pravedne uvjete rada i pristup zdravstvenoj zaštiti za sve

- I. Unaprijediti sustav informiranja mladih o pravima na radu prije izlaska na tržište rada
- II. Uspostaviti koordinacijski sustav Grada Zagreba i udruga mladih i za mlade za zajednički rad na europskim, nacionalnim i lokalnim projektima i programima
- III. Osigurati donošenje programa i projekata za sprječavanje prekarnih uvjeta rada mladih osoba te programa i projekata koji potiču izgradnju vještina mladih za uključivanje na tržište rada
- IV. Razviti sustav učeničke i studentske prakse u gradskim institucijama, trgovačkim društvima i gradskim upravnim tijelima
- V. Uvesti sustav statističkog praćenja zapošljavanja mladih u gradskim institucijama, trgovačkim društvima i gradskim upravnim tijelima

Mjera 5: Uvođenje posebnih mjera za marginalizirane i teže zapošljive mlade ljude

- I. Doprinijeti zapošljavanju mladih osoba s invaliditetom, s posebnim naglaskom na dugoročno nezaposlene mlade s invaliditetom
- II. Osigurati da se u suburbanim područjima stvore održiva i visokokvalitetna radna mjesta dostupna mladima

Mjera 6: Promicati i podizati poduzetničku kulturu, samozapošljavanje i inovativnost mladih

- I. Poticati poduzetničke projekte usmjerene prema uspostavi ekoloških i društveno održivih radnih mjesta
- II. Unaprijediti prijenos i primjenu svih oblika inovacija i istraživanja te poticati suradnju mladih istraživača kroz europske znanstveno-istraživačke projekte
- III. Pružati potporu mladim istraživačima na početku karijere s naglaskom na znanstvenu izvrsnost i vještine te iznalaženje rješenja za globalne izazove
- IV. Osigurati infrastrukturu za poticanje razvoja StartUp tvrtki i suradnju mladih na razvoju prototipova proizvoda i usluga – „maker spaces“ i „co-working“ prostori

- V. Pratiti stipendiste stipendije za izvrsnost te im osigurati potrebnu podršku za kvalitetnu integraciju na tržište rada po završetku školovanja

CILJ 3: UNAPRIJEDITI PODRUČJE SOCIJALNE ZAŠTITE I UKLJUČIVANJA MLADIH

Mjera 7: Suzbijati diskriminaciju mladih i osigurati jednaka prava za sve rodove u kulturnom, političkom i socioekonomskom životu

- I. Osigurati da mladi imaju sposobnost prepoznati i prijaviti nasilje, govor mržnje i diskriminaciju na internetu i u stvarnom životu
- II. Poticati solidarnost i promicanje ideje uvažavanja različitosti među mladima, s ciljem njegovanja društvene kohezije u Europskoj uniji

Mjera 8: Osigurati ujednačavanje životnih šansi i reduciranje rizika od socijalne isključenosti, diskriminacije i preranog prekida školovanja za mlade koji žive u osobito teškim prilikama, mlade s invaliditetom i one koji su na drugi način u nepovoljnijem položaju

- I. Razviti model posttremanske zaštite i prihvata mladih koji izlaze iz sustava alternativne skrbi
- II. Unaprijediti sustav prevencije socijalne isključenosti mladih iz obitelji koje žive u riziku od siromaštva
- III. Doprinijeti unapređenju infrastrukture za pristup javnim uslugama za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju u suburbanim područjima
- IV. Unaprijediti sustav socijalne podrške mladima s invaliditetom
- V. Pružiti potporu marginaliziranim mladima da postanu aktivni u organizacijama i skupinama mladih i programima EU-a za mlade
- VI. Učiniti ključne dionike politika za mlade u sustavima obrazovanja, zapošljavanja, zdravstva i socijalne skrbi osjetljivijim i učinkovitijim u zadovoljavanju potreba različitih kategorija mladih u riziku od socijalne isključenosti

Mjera 9: Osigurati uvjete za kvalitetno stambeno osamostaljivanje mladih

- I. Doprinijeti stvaranju uvjeta za stambenu sigurnost mladih kao protutežu poslovima kratkog trajanja odnosno radu uz kratkoročne ugovore među mladima
- II. Razviti sustav stambenog osamostaljivanja mladih, sa specifičnim mjerama za različite podskupine mladih

CILJ 4: UNAPRIJEDITI PODRUČJE ZDRAVLJA I ZDRAVSTVENE ZAŠTITE MLADIH

Mjera 10: Osigurati jednak pristup zdravstvenim uslugama za cjelokupnu populaciju mladih, a posebno za osjetljive skupine

- I. Poticati osnivanje i omogućiti rad višenamjenskim zdravstvenim centrima s multidisciplinarnim timovima
- II. Osigurati cjelovite zdravstvene (sistematske) preglede mladima koji spadaju u marginalizirane skupine i koji se nalaze u riziku od socijalne isključenosti (npr. one koji su dulje od godinu dana prijavljeni na HZZ, NEET mlade, mlade koji su ranije prekinuli školovanje, mlade koji se susreću s teškoćama u sustavu obrazovanja i rada)
- III. Osigurati pristup primarnoj zdravstvenoj zaštiti studentima i studenticama u Zagrebu
- IV. Doprinijeti smanjenju menstrualnog siromaštava kod osoba koje menstruiraju u gradu Zagrebu
- V. Osigurati besplatne ginekološke preglede za mlade osobe koje nemaju izabranog ginekologa

Mjera 11: Promovirati kod mladih zdrav način života

- I. Razvijati kod mladih odgovoran pristup prema vlastitom zdravlju putem preventivnih i zdravstveno-edukativnih programa
- II. Unaprijediti institucionalne pretpostavke za rad polivalentnih savjetovaništa za mlade
- III. Podizati svijest mladih o potrebi zaustavljanja proizvodnje i potrošnje koja je pogubna za okoliš i zdravlje
- IV. Poticati uključenost mladih u rekreativne sportove

Mjera 12: Osigurati prava mladih s problemima mentalnog zdravlja na rad i učenje, tijekom i nakon bolesti, kako bi, bez obzira na poteškoće, mogli ispunjavati svoje ambicije

- I. Razvijati programe mentalne higijene i rane detekcije mentalnih problema
- II. Razviti inkluzivni i multidisciplinarni pristup zdravstvenoj zaštiti u domeni mentalnog zdravlja, osobito za mlade iz marginaliziranih skupina
- III. Pružiti svim osobama koje rade s mladima, ali i obiteljima i prijateljima, osnovna znanja i vještine za pružanje prve pomoći u domeni mentalnog zdravlja
- IV. Pružati inkluzivan i dobro financiran tretman koji uključuje visoku kvalitetu skrbi o mentalnom zdravlju u svim medicinskim institucijama

CILJ 5: UNAPRIJEDITI AKTIVNO SUDJELOVANJE MLADIH U DRUŠTVU

Mjera 13: Potaknuti osjećaj pripadnosti mladih Europskoj uniji s ciljem razvoja povjerenja u europske institucije

- I. Uspostaviti sustav potpore mladima za sudjelovanje u procesima donošenja odluka na europskoj i globalnoj razini
- II. Povećati obrazovnu, kulturnu i turističku mobilnost mladih na nacionalnoj, europskoj i globalnoj razini

Mjera 14: Osigurati sudjelovanje svih, a posebice marginaliziranih, mladih ljudi u svim procesima donošenja odluka kao ključnih aktera, osobito u onima koji se tiču njihovih prava, dobrobiti i interesa

- I. Povećati razinu sudjelovanja mladih u izbornim procesima, izabranim tijelima i ostalim tijelima u kojima se donose odluke na svim razinama društva
- II. Osigurati mladima s invaliditetom te ostalim marginaliziranim skupinama ravnopravno sudjelovanje u procesima donošenja odluka važnih za njihova prava, dobrobit i interese
- III. Osigurati ravnopravnu zastupljenost mladih svih rodova i seksualnih opredjeljenja u svim tijelima mladih na razini grada, odnosno u tijelima u kojima su mladi imenovani kao dio interesne skupine
- IV. Osigurati mogućnost *online* komunikacije s mladima i e-glasovanja o važnim projektima i programima na lokalnoj razini
- V. Osnažiti ulogu Vijeća učenika Grada Zagreba
- VI. Poticati neformalne inicijative mladih

Mjera 15: Osnažiti mlade ljude kako bi postali kritični i odgovorni korisnici i proizvođači informacija

- I. Osigurati infrastrukturu i fizičke prostore koje vode mladi, takozvane prostore za mlade, koji su autonomni, otvoreni, sigurni, pristupačni svima, i koji nude profesionalnu potporu razvoju mladih i prilike za njihovo sudjelovanje
- II. Doprinijeti povećanju nazočnosti mladih u medijima i ojačavanju medija mladih
- III. Povećati broj i kvalitetu informativnih centara mladih
- IV. Savjetovati i dati mladima pristup čitavom nizu prilagođenih informacija o njihovim pravima, kao i njihovim mogućnostima sudjelovanja u različitim oblicima lokalnih, nacionalnih i međunarodnih aktivnosti

Mjera 16: Osnažiti rad s mladima

- I. Uspostaviti širokoobuhvatnu mrežu osoba koje rade s mladima na području grada Zagreba te poticati i omogućiti kontinuiranu izgradnju njihovih kapaciteta

- II. Podržati postojeće volonterske programe za mlade, te kontinuirano povećavati njihov broj, ali i kvalitetu i dostupnost
- III. Povećati kapacitete mladih za prijave i sudjelovanje u provedbi projekata za mlade na nacionalnoj i europskoj razini
- IV. Poticati i financirati stabilne (dugotrajne i kontinuirane) programe organizacija civilnog društva koji su usmjereni na rad s mladima.

CILJ 6: UNAPRIJEDITI PODRUČJE KULTURE I MLADIH

Mjera 17: Doprinijeti vidljivosti i jačanju kapaciteta organizacija civilnog društva koje djeluju na području kulture mladih i za mlade

- I. Osigurati adekvatne prostorne resurse za organizacije civilnog društva koje provode programe kulture mladih i za mlade kao i raznolikost, razvoj i stabilnost prostornih resursa za provedbu programa i aktivnosti kulture mladih i za mlade
- II. Poticati organizacije u kulturi na osmišljavanje i provedbu inovativnih sadržaja prilagođenih obiteljima, djeci i mladima

Mjera 18: Osigurati sudjelovanje mladih u kulturnom životu zajednice kroz jačanje položaja i važnosti gradskih centara za kulturu

- I. Osigurati decentralizaciju različitih kulturnih aktivnosti za mlade koje će poduprijeti njihovu inkluziju te doprinijeti kvaliteti života izvan centra grada
- II. Osigurati da kulturni centri ispunjavaju svoju misiju prostora za neformalno i informalno učenje mladih
- III. Osigurati sudjelovanje mladih u predlaganju i oblikovanju kulturnih programa u gradskim centrima za kulturu
- IV. Doprinijeti povezivanju kulture i obrazovanja kroz poticanje suradnji i umrežavanja na lokalnoj i kvartovskoj razini

Mjera 19: Doprinijeti razvoju kulturno obrazovanih mladih ljudi, njihovoj senzibilizaciji za kreativnost te njihovom osposobljavanju za aktivno sudjelovanje u kulturnom razvitku

- I. Poticati stvaranje sustava mentorske podrške osoba u kulturi s mladim umjetnicima, kulturnim kreativcima i kulturnim radnicima

CILJ 7: UNAPRIJEDITI UVJETE ZA PROVEDBU KVALITETNOG SLOBODNOG VREMENA MLADIH

Mjera 20: Doprinijeti stvaranju uvjeta za povezivanje mladih

- I. Poticati samoorganiziranje mladih u programe kulture, sporta i drugih oblika organiziranog slobodnog vremena
- II. Osigurati dostupnost organiziranih aktivnosti, kulture i sporta za mlade iz marginaliziranih skupina i mlade nižeg socioekonomskog statusa

Mjera 21: Unaprijediti sigurnost mladih u lokalnoj zajednici

- I. Unaprijediti noćni javni prijevoz u vidu proširenja njegove mreže, učestalosti i sigurnosti
- II. Unaprijediti dostupnost javnog prijevoza osobama s invaliditetom stavljanjem u upotrebu postojeće infrastrukture i izgradnjom nove
- III. Unaprijediti javnu biciklističku infrastrukturu i sustav javnih bicikla

ZAKLJUČAK

Provedba Programa zahtijeva sustavnu i stalnu koordinaciju među nositeljima i suradnicima u provedbi mjera i aktivnosti.

Grad Zagreb smatra se pozvanim djelovati u partnerstvu s državom i organizacijama civilnog društva u ostvarenju ciljeva i provođenju aktivnosti za dobrobit mladih.

U skladu sa Strategijom Europske unije za mlade za razdoblje 2019. – 2027. gradska upravna tijela, vijeća gradskih četvrti, vijeća mjesnih odbora i Savjet mladih Grada Zagreba pozivaju se da u okvirima svojih djelokruga:

- uključuju predstavnike mladih u procese donošenja odluka koje se njih tiču;
- potiču i promiču uključivo demokratsko sudjelovanje svih mladih u društvu i u demokratskim procesima;
- aktivno angažiraju mlade, organizacije mladih i druge organizatore rada s mladima u razvoju, provedbi i evaluaciji aktivnosti koje utječu na živote mladih ljudi na lokalnoj razini;
- podupiru uspostavu i razvoj zastupanja mladih na lokalnoj razini, priznavanje prava mladih na sudjelovanje i samoorganiziranje;
- podupiru i prenose dijalog EU-a s mladima kako bi se različiti stavovi mladih uključili u postupke donošenja odluka na svim razinama te potaknuo razvoj građanskih kompetencija obrazovanjem građanstva i strategijama učenja;
- podrže i razvijaju mogućnosti „učenja o sudjelovanju”, čime se povećava interes za participativna djelovanja i mladima pomaže da se pripreme za sudjelovanje;
- istraže i promiču uporabu inovativnih i alternativnih oblika demokratskog sudjelovanja, primjerice alata digitalne demokracije i olakšaju pristup kako bi se podržalo sudjelovanje mladih u demokratskom životu i mlade angažiralo na uključiv način, istodobno imajući na umu da neki od mladih nemaju pristup internetu i digitalnim tehnologijama ili vještinama potrebnima za korištenje njima;
- aktivno angažiraju mlade, organizacije mladih i druge organizatore rada s mladima u razvoju, provedbi i evaluaciji politika koje utječu na živote mladih ljudi na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini;
- potiču angažman mladih u korist solidarnosti, promičući programe potpore, te nastoje postići komplementarnost i sinergije između EU instrumenata financiranja te nacionalnih, regionalnih i lokalnih programa;
- podupiru aktivnosti rada s mladima na svim razinama, uključujući one na lokalnoj razini i priznaju organizacije mladih kao pružatelje razvoja kompetencija i socijalne uključenosti putem rada s mladima i aktivnosti neformalnog obrazovanja, istodobno poštujući nacionalne, regionalne i lokalne aktivnosti u tom području;

- izrađuju i dodatno razvijaju, kada i gdje je to moguće, lako dostupne kontaktne točke za mlade koje pružaju širok spektar usluga i/ili pružaju informacije, uključujući financijske smjernice, savjete i potporu u vezi s karijerom, zdravljem i odnosima, kao i obrazovnim i kulturnim mogućnostima te mogućnostima zapošljavanja.

PROVEDBA I PRAĆENJE PROVEDBE

S ciljem jasne i kvalitetne provedbe Programa gradonačelnik Grada Zagreba donosi akcijske planove. Akcijski plan za provedbu Programa za razdoblje od 2022. do 2023. godine donijet će se do kraja lipnja 2022. godine. Nadalje, Akcijski plan za provedbu Programa za razdoblje od 2023. do 2024. godine donijet će se do kraja siječnja 2023. godine, a Akcijski plan za provedbu Programa za 2025. godinu donijet će se do kraja siječnja 2025. godine.

Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade će do listopada tekuće godine pripremiti u suradnji s ostalim provedbenim tijelima za Povjerenstvo za izradu i praćenje provedbe Programa za mlade Grada Zagreba od 2022. do 2025. izvještaj o provedbi mjera predviđenih akcijskim planom za određenu godinu.

Povjerenstvo za izradu i praćenje provedbe Programa za mlade Grada Zagreba od 2022. do 2025. godine sastajat će se u listopadu svake godine provedbe Programa kako bi razmotrilo izvještaj o provedbi mjera te dogovorilo način rada izrade Akcijskog plana za sljedeću godinu.

Sredstva za provedbu Programa u 2022. godini osigurana su u Proračunu Grada Zagreba za 2022.

Sredstva za provedbu Programa za naredne godine planirat će se prema smjernicama ekonomske i fiskalne politike u Proračunu Grada Zagreba na temelju prethodnog međuresornog usklađivanja na stavkama mjerodavnih ureda, a u skladu s njihovim djelokrugom i obvezama kao nositeljima i sunositeljima provedbe pojedinih mjera i aktivnosti iz Programa te akcijskih planova.

Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade će do 26. ožujka 2026. gradonačelniku Grada Zagreba dostaviti Izvješće o provedbi Programa, koji će o tome izvijestiti Gradsku skupštinu Grada Zagreba.

Ovaj će Program biti objavljen u Službenom glasniku Grada Zagreba i na mrežnoj stranici Grada Zagreba (www.zagreb.hr).

KLASA:
URBROJ:
Zagreb,

**PREDSJEDNIK
GRADSKE SKUPŠTINE**

Joško Klisović